

»Glasnost hevur broytt mentunarlígu støðuna í Sovjet«

— sigur Raymond E. Benson, oddamaður í amerikansk-
sovjetiska mentunarsamarbeiðinum

Rættilig kollvelting er farin fram á tí mentunarlíga økinum í Sovjetsamveldinum seinastu árin eftir at Gorbachev kom til ræðið og kunngjórði ta nýggja evangelið um glasnost og perestroika. Raymond E. Benson, formaður fyri sovjetisk-amerikansku mentunarsamarbeiðsnevndini í Geneve, hevur í samrøðu við Newsweek lýst sína áskoðan á menningina í Sovjet seinastu árin.

Benson sigur m.a., at sovjetisk listafólk ongantíð hava havt so góðar umstøður sum nú at gera seg galdandi í samfelagnum og at tey ongantíð hava vágað so nógv. Rithevdur, nevni teirra máttu ikki verða nevnd í sovjetisku fjølmiðlunum fyri bert fáum árum síðan, hava fingið uppreisn og bøkurnar hjá teimum verða gívnar út í heilum. Bókin hjá Boris Pasternak, Doctor Zhivago, kemur út í Sovjet næsta ár og nøkur sovjetisk bløð hava longu prentað útdráttir úr henni. Ein av stóru slóðbrótarunum innan moderna list, Marc Chagall, hevði herfyri framsýning í einum av størstu listaskálunum í Moskva. Ungir rithevdur, listafólk og akademikarar skriva kritiskt og opinskárað í bløðunum um politikk og samfelagsmál og bókaútgevarar geva út ritgerðarsøvn og yrkingar, sum fyrr hevði tryggað teimum langa vist í onkrari friðarligari bygd í Sibiria.

Innan tær visuelli listgreinarnar hava abstraktión, symbolisma og surrealisma endiliga fingið viðurkenning. Erotikkur í myndlist er ofta at siggja og myndir, ið fyrr vóru forboðnar, verða nú seldar á gøtum í miðbýnum í Moskva. Sjonleikarhúsin vísa ágangandi og atfinningarsamar sjónleikir og einki umboð frá Mentunarráðnum kemur longur at steðga framsýning-

ini. Leikstjórar kunnu taka avgerðir og leggja til rættis úttan at spyrja myndugleikarnar fyrst. Tað sama er galdandi um filmar. Benson sigur, at mentafólk í Sovjet heldur, at Gorbachev er ein vælmeinandi politikari og at hann er heilhugaður í glasnost-politikki sínum, men at størsta forðingin fyri opinleika á mentunarlíga økinum er tað velduga sovjetiska byrokratíið.

Hóast opinleikan innan list, sum er undir stórar ávirkan av listaligum ráki í Vesturheiminum, eru enn strangar reglur í Sovjet móti framvising av harðskapi og pornografi. Eisini eru ávisar hendingar og persónar í sovjetiskari søgu, sum ikki verður loyvt at víðgera opið, eitt nú Stalin. Byrokratarnir hava enn stórt vald innan sovjetiska mentanarlívið og ansa væl eftir at ongin tekur ræðið av teimum. Innanfyri byrokratíið er tann áskoðan galdandi, at eitt sterkt miðsavnað »apparat« er neyðugt, skal kommunistaflokkurin avgera og stýra menningina á ideologiska økinum. Teir vísa mótsøðu móti glasnost, um glasnost týðir, at onkur kann ivast í tí leikluti flokkurin hevur innan ideologiina.

Sambært Benson, kunnu verandi toybilíð undir Gorbachev og mentunarlíga toybilíð undir Krutshjeff ikki samanberast. Listafólk vóru undir Krutshjeff ein kroystur minniluti, ið als onga ávirkan høvdu á samfelagið og fingi næstan ongantíð innivist í fjølmiðlum. Allir fjølmiðlarnir vóru undir strongum eftirliti og tíðindaflutningur varð lagdur til rættis av politiskum nevndum. Tað økta frælsíð hevur gjørt fjølmiðlarnar, eitt nú sovjetiska sjónvarpið, nógv meira ágangandi og tann ótrúliga skjóta gongdin innanfyri myndlist, filmar, skaldskap og tónleik verð-

ur víðgjord av teimum við frøi og eldhuga.

Benson sigur víðari, at sovjetisk mentafólk vita, at meirilutin av fólkinum er enn mestsum líkasælur, tá talan er um list og mentan, og at ein høvudsáttur í sovjetisku skipanini er, at teir konservativu altíð eru í meiriluta og teir frisinnaðu altíð í minniluta. Hóast tað nýggja og positiva rákið, eru tey frisinnaðu listafólkini eiðasir fyri naivari frøi ella blindari trúgv uppá framtíðina. Innanfyri list og mentan í Sovjet valdar varislígt bjartskygni og trúgv á, at líka-

mikið hvat hendir, kann tann gráa og drepani naggatódnin í sovjetiskum listalívi, sum valdaði innan Gorbachev kom til ræðið, ongantíð koma aftur.

etj.

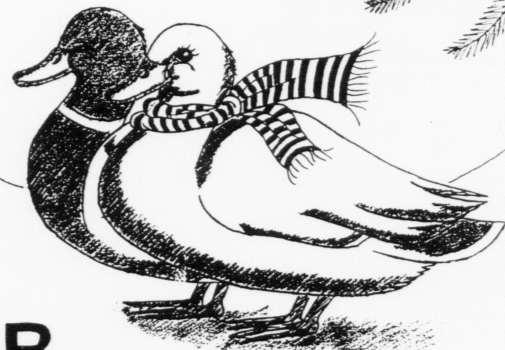
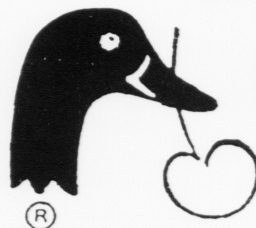
HONDA
lak&rust
garanti

-findes ikke bedre

Latið jóladunnuna vera eina

Cherry Valley

**ENSKAR
DUNNUR**